

Nr 10

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående be-
myndigande att försälja viss kronan tillhörig fast
egendom, m. m.*

I en till riksdagen den 7 februari 1958 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 52, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, gjort framställning om medgivande för Kungl. Maj:t att under budgetåret 1958/59 enligt närmare angivna grunder utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning m. m. av viss kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom.

I anledning av propositionen nr 67 medgav 1957 års riksdag (JoU 7, rskr. 146), att Kungl. Maj:t finge under budgetåret 1957/58 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppginge till högst 50 000 kronor, eller, där taxeringsvärde inte vore åsatt, det vid särskild uppskattning utrönta saluvärdet uppginge till högst nämnda belopp. Kungl. Maj:t ägde därvid att i huvudsaklig överensstämmelse med av föredragande departementschefen vid anmälan av propositionen angivna riktlinjer föreskriva de former och villkor under vilka försäljningarna skulle äga rum. Där så befundes lämpligt, skulle Kungl. Maj:t ha befogenhet att åt central förvaltningsmyndighet överlämna beslutanderätten rörande försäljning av egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde inte överstege 20 000 kronor, resp. åt länsstyrelse, såvitt anginge allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde inte överstege 10 000 kronor.

Vidare förklarade riksdagen, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skulle gälla jämväl beträffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark, som kunde erfordras till järnväg eller allmän väg. Rätten att besluta om dylikt avstående finge dock av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obebyggt område av högst 5 hektars yta eller 3 000 kronors värde.

Genom cirkulär till statsmyndigheterna den 10 maj 1957 (nr 131) har Kungl. Maj:t till kännedom meddelat vad riksdagen sålunda beslutat.

Befogenheten att, med viss begränsning beträffande egendomens värde, åt central förvaltningsmyndighet överlämna försäljningsrätten har Kungl. Maj:t tagit i anspråk genom försäljningsbemyndiganden för telestyrelsen,

järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt domänstyrelsen.

För att, såsom förutsatts, giva riksdagen årlig redogörelse för försäljningar med stöd av bemyndigandet har över de fastigheter, som försålts under år 1957, departementsvis upprättats sammanställningar avsedda att överlämnas till riksdagen.

I detta sammanhang har anmälts två skrivelser den 2 april och den 5 juli 1957 från *telestyrelsen* resp. *järnvägsstyrelsen*. De båda styrelserna föreslår, att gränsen för delegering till central förvaltningsmyndighet sättes vid 50 000 kronor. Vidare anser telestyrelsen, att bostadsstyrelsens yttrande skall behöva inhämtas i försäljningsärenden endast om priset överstiger 20 000 kronor. Järnvägsstyrelsen föreslår, att sistnämnda gräns sättes vid 10 000 kronor.

Departementschefen, statsrådet Sträng, har anfört följande.

»Det av 1957 års riksdag lämnade bemyndigandet för Kungl. Maj:t att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning m. m. av kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom avser budgetåret 1957/58. Nytt bemyndigande bör nu utverkas för nästkommande budgetår.

Såsom framgår av det tidigare anförda äger Kungl. Maj:t under innevarande budgetår utan riksdagens hörande i varje särskilt fall besluta om försäljning, byte m. m. av fast egendom, såframt taxeringsvärdet på egendomen uppgår till högst 50 000 kronor, eller, där taxeringsvärde inte är åsatt, det vid särskild uppskattning utränta saluvärdet uppgår till högst nämnda belopp.

Vid 1957 års allmänna fastighetstaxering har taxeringsvärdena kommit att höjas avsevärt. Enligt en av statistiska centralbyrån gjord preliminär beräkning har sålunda värdet av skattepliktig jordbruksfastighet och annan fastighet ökat med 61,8 procent resp. 26,9 procent jämfört med år 1956. En oförändrad värdegräns vid 50 000 kronor skulle följaktligen innebära en begränsning av försäljningsbemyndigandet och leda till att ett ökat antal försäljningsfrågor måste underställas riksdagen. För att bibehålla den nuvarande relationen mellan riksdagens och Kungl. Maj:ts befattning med försäljning av statlig mark torde denna värdegräns därför böra höjas. Jag föreslår, att densamma sättes vid 70 000 kronor.

Vid bifall till detta förslag bör även värdegränsen för delegering till underordnad myndighet höjas. Jag förordar, att denna gräns bestämmes till 30 000 kronor, när det gäller central förvaltningsmyndighet, och till 15 000 kronor vid försäljning genom länsstyrelse av allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom.

Beträffande befogenheten att till central förvaltningsmyndighet överlämna rätten att utan ersättning avstå obebbyggd kronomark, som erfordras till järnväg eller allmän väg, torde värdegränsen böra höjas till 5 000 kronor.

I övrigt föreslår jag, att hittillsvarande ordning för handläggningen av försäljningsärendena bibehålles.»

Utskottet. Enligt det för innevarande budgetår gällande försäljningsbemyndigandet äger Kungl. Maj:t utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning m. m. av kronan tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppgår till högst 50 000 kronor. I föreliggande proposition föreslås nytt bemyndigande för budgetåret 1958/59. Med hänsyn till den höjning av taxeringsvärdena som skett vid 1957 års allmänna fastighetstaxering har därvid förordats, att nyssnämnda värdegräns sättes till högst 70 000 kronor. Samtidigt föreslås en i stort sett motsvarande höjning av värdegränsen för Kungl. Maj:ts befogenhet att delegera försäljningsrätten till underordnad myndighet.

Jämväl enligt utskottets mening bör höjningen av taxeringsvärdena medföra, att ifrågavarande värdegräns uppräknas. Den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen från 50 000 till 70 000 kronor finner utskottet lämpligt avvägd. De i anslutning härtill förordade ökningarna av värdegränserna vid delegering till underordnad myndighet har icke föranlett någon erinran från utskottets sida. Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit i propositionen biträdades ävenledes av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1958/59 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppgår till högst 70 000 kronor, eller, där taxeringsvärde inte är åsatt, det vid särskild uppskattning utränta saluvärdet uppgår till högst nämnda belopp, och i huvudsaklig överensstämmelse med i förevarande proposition angivna riktlinjer föreskriva de former och villkor under vilka försäljningarna skall äga rum, med rätt för Kungl. Maj:t att, där så befinnes lämpligt, åt central förvaltningsmyndighet överlämna beslutanderätten rörande försäljning av egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde inte överstiger 30 000 kronor, resp. åt länsstyrelse, såvitt angår allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde inte överstiger 15 000 kronor;

b) förklara, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skall gälla jämväl beträffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark, som erfordras till järnväg eller allmän väg, därvid dock rätten att besluta om dylikt avstående må av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obebbyggt område av högst 5 hektars yta eller 5 000 kronors värde;

c) uttala att, oavsett de sålunda lämnade medgivandena, i författning eller eljest i särskild ordning meddelade före-

Jordbruksutskottets utlåtande nr 10 år 1958

skrifter angående rätt för Kungl. Maj:t eller förvaltningsmyndighet att försälja, byta eller under åborätt eller tomt-rätt upplåta kronan tillhörig fast egendom alltjämt skall gälla.

Stockholm den 19 mars 1958

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Anderberg, Lage Svedberg, Nord, Sigfrid Larsson, Eskilsson, Nils Hansson, Hermansson*, Mossberger, Hedström och Snygg;

från a n d r a kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Jonsson i Strömsund, Ahlsten, Lindström, Arweson, Agerberg*, Johanson i Västervik, Franzén i Motala, Johansson* i Öckerö och Hedin.

* Ej närvarande vid justeringen.